

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. III. De Principiis Chymicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

§. III.

De Principiis Chymicorum.

Chymici constituunt principia corporis naturalis numero quinque, quæ vocantur elementa chymica; hæc autem sunt sal, sulphur & mercurius, quæ ab illis vocantur principia actiuosa: addunt aquam & terram, quæ principia inertia nominantur. Salis nomine intelligunt solidam lapideamque substantiam aquâ solubilem. Sulphur vocant substantiam odorosam, inflammabilem & oleosam. Per mercurium non intelligunt argentum vivum, sed liquorem quemdam subtilissimum, limpidissimum, acidum & volatilem, facile penetrantem & evanescentem, quem etiam spiritum vocitant: aquæ verò nomine significant liquorem valde insipidum: per terram denique denotant substantiam solidam, pulveream, inertem ac vilem, quæ liquores faciliè exsugit.

Hæc Chymici probant innumeris experimentis, unumque, idque notissimum instar omnium erit ipsum vinum, quod alembico impositum ignis calore in varias partes exhalatur: primum enim, ut referunt Chymici, spiritus seu aqua ardens in aliud vas subiectum exstillatur: hunc excipit aqua insipida, quam phlegmatis nomine placuit appellare: quæ remanet materia viscosa & crassa in aliud vas translata, & vehementiori igni admota primum aliquid phlegmatis, tum liquor acidus, quem mercurium nonnulli vocitant, tandem viscosus, pinguis & oleosus humor egreditur, quem sulphuris nomine aut olei appellant. Quod superest, igne comburunt, tum in vas terreum conjiciunt, eique aquam fervidam affundunt, quæ sale imprægnatur, & philtrata per chartam bibulam, aut panni lacinias trajecta, & calore exhalata, salem in fundo vasis deponit: quod remanet ex cineribus, terra est, seu caput mortuum, ut ipsi vocitant.

Suppositis ejusmodi experimentis, sententiam suam ita probant Chymici: Secundum Aristotelem unaquæque res ex iis constat, & componitur tanquam ex principiis intrinsicis, in quæ est resolubilis; sed experientia teste res quælibet resolvitur in dicta 5. elementa: ergo ex his tanquam principiis intrinsicis componitur. Verum quamvis hic syllogismus probaret, dicta 5. elementa esse principia rerum intrinseca, non tamen evinceret esse principia prima, quæ inquirimus, sed tantum secundaria, quod transmitti potest Chymicis, quorum laboribus & experientiis plurimum debet Physica & Medicina. Unde dist. maj. in quæ est resolubilis ultimò, con. non ultimò, ne. sed res quælibet resolvitur in dicta elementa tanquam in materiam omnium primam, & omnis compositionis expertem, ne. tanquam in materiam secundam & compositam, om. ergo hæc sunt principia intrinseca secundaria, om. prima, ne. conf.

Dici ergo potest principia chymica esse quidem in plerisque corporibus principia secundaria, non tamen prima. Hoc patet 1. quia ipsa elementa chymica possunt ulterius resolvi in partes simpliciores, ut peritissimi Chymici fatentur: id enim liquet, quod sal excoctus abit tandem in cineres & humorem quemdam tenuem: quod sulphur in ignem: quod spiritus vini non in ignem solum, sed magna ex parte in aquam convertitur, & in salem volatilem desinit. 2. Quia pro majore vel minore intensione ignis adhibiti ad dissolvendum aliquod corpus naturale, diversi etiam ex eodem corpore liquores, & sales educuntur, ut constat experimentis tum in Regia Parisiensi, tum alibi factis, unde plura essent principia, quam tria aut quinque: quanta enim in salibus varietas?

aliq

alii sunt fixi, alii volatiles, alii caustici &c. quanta etiam in sulphure diversitas? aliud est purum & tenue, quod aquis innatat, aliud crassum & bitumini simile, quod aquæ immergitur: & licet oleum plerisque mixtis insit, cum aliquando sola compressione eliciatur, ut ex amygdalis; non tamen est primum principium, cum in aquam, terram, salem & ignem ulterius resolvatur. Deinde tanta est in mercurio diversitas, ut ipsimet Chymici dubitent, quo nomine debeant uti.

Unde probabile est, illa Chymicorum elementa non esse actu in mixtis eâ formâ, numero, & statu, in quo separata conspiciuntur, sed vi ignis magna ex parte procreari, dum partes mixti mutuo attritu vel colliduntur, ut figuram & texturam mutant, vel vario modo miscentur, vel aliter mutantur. Sic lignum occluso vase distillatum, nec cineres dabit, nec fuliginem: unde ignis non tantum dividit & resolvit corpora, sed variis etiam modis miscet & componit. Confirmatur ex eo, quod pisces marini, qui magna ex parte aquâ falsâ nutriuntur, nihil salis præferunt; contra verò homines aliqui & terrestres animantes, qui rebus falsis plerumque non vescuntur, sudorem interdum & pituitam valde salis egerunt. Quare probabilissimum videtur, salem ipsum non esse primum miscibile, sed duntaxat secundarium, cum videatur in piscibus solvi, in hominibus componi. Sic etiam vitrum componitur ex sale, qui tamen in vitro nullum dat sui indicium, nec inde extrahi potest, ut observat Lemery in suo cursu chymico cap. 2. igitur sal mutatur in ipsa confectione vitri: murari ergo etiam potest dum mixtum per ignem resolvitur. Unde sal & alia elementa chymica aliter se habent, dum sunt in mixtis in statu naturali, ac dum inde vehementiâ ignis educuntur, ut idem Auctor agnoscit.

Notavi superius, hæc principia dici posse secundaria in plerisque corporibus; omnia enim corpora in hæc elementa non resolvuntur: testatur enim Robertus Boyle Auctor experientissimus, in Regia Anglica salem ex auro nunquam extractum, & sulphur, quod inde extrahitur, non esse verè tale, cum non sit combustibile. Helmontius negat etiam ex arena, silicibus & saxis sulphur aut mercurium trahi posse. Idem dicunt alii de adamante, vitro, talco, crystallo, & aliis bene multis: ergo neque sunt principia secundaria omnium corporum. Deinde hæc elementa non sufficiunt ad explicandos omnes effectus, qui in rerum natura videntur, præsertim in mixtis animatis, ut suo loco dicetur: quærenda proinde sunt principia alia; nec tamen contemnenda sunt illa, cum veluti principia secundaria plerorumque mixtorum compositionem ingrediantur, ex quorum cognitione Physica & Medicina incrementum sumpsere: nec aliud evincunt rationes Chymicorum.

§. IV.

De Principiis Elementariorum.

- Cum principia Chymicorum ulterius in ignem, aquam, terram resolvantur, multi Recentiores post Empedoclem antiquum Philosophum, quem secutus est, & plurimum illustravit P. Emmanuel Magnanus celeberrimi Minimorum Ordinis decus, & de rebus physicis optimè meritis, putant omnia corpora naturalia 4. elementis puris constare, terrâ nimirum, aquâ, igne & aëre, tanquam primis principiis intrinsicis, atque adeo omnia mixta in quatuor illa elementa,